Вижте новините на детски език

„Еха!” Какво се случва в мозъка, когато видиш нещо красиво?

Новини | Наука | на 07.07.2026 05:00 | от Константина Василева-Славейкова

Защо говорим за това?

Винаги е интересно да научим повече за това как работи мозъкът.

Дълги години, направо векове, се смятало, че очите просто виждат света и толкова. Насочваш ги към къща, бягаща котка или красиво лице – и готово. Лесна работа? Не точно. **Очите събират информация, но мозъкът я подрежда и превежда.** Затворен на тъмно вътре в черепа, именно той осмисля как и какво виждаме отвън. Не е ли удивително? **Ако се увредят зрителните зони в мозъка, човек може да ослепее дори с перфектно здрави очи!**

Днес знаем, че не сме просто зрители на прожекция в киносалона (старата идея за ***пасивно зрение***). Мозъкът ни е ***активен*** (действащ) участник и режисьор: не просто на това как мислим за света, но и буквално как го виждаме. ***Опитът, очакванията и вниманието*** подбират какво е важно, кое да изпъкне, как виждаме и осмисляме видяното. Това включва не само движенията на очите, но и на тялото. Иначе ще се удавим в милионите подробности от света наоколо, които се изменят с всяка крачка или движение на главата ни.

Защо красотата привлича?

Горните подробности не са просто любопитни факти. Те са ключ към това защо ни харесва да виждаме някои неща повече от други. Какво толкова ни привлича в ярките залези? Ами мозъкът очаква небето да е сиво или синьо, не яркорозово или лилаво. ***Вниманието*** винаги се привлича от нещата, които нарушават очакванията, но само умерено.

Мозъкът обича повтарящи се мотиви (като форми на снежинки), ***хармония*** (да няма прекалено много от едно нещо) и ***симетрия*** (едната половина на нещо да е като другата). Ако очакванията са ***леко нарушени, това е интересно и привлекателно*** за очите. Големите устни на Анджелина Джоли са рядка и неочаквана черта: красиви са, защото са естествени и в баланс с нейното лице.

Прекаленото нарушаване на баланса и хармонията пак привлича вниманието, но по отрицателен начин. За части от секундата мозъкът разпознава огромни устни, които не „пасват“ естествено на остатъка от лицето. Като компютър, който се опитва да пресметне нещо, но сметката не излиза. Дори не е нужно да знаем защо: просто усещаме, че това, което виждаме, ***не ни харесва.***

А изкуството?

Често се казва, че „красотата е в очите на гледащия“. Но както видяхме по-горе: по-скоро е в мозъка на гледащия. Виждаме изкуството по различен начин според ***опита, очакванията и това кое ни привлича вниманието.*** Към това добавяме емоциите (изкуството може да ни напомни за нещо или някого с особено значение), спомените и познанията ни (за твореца или темата).

Тепърва научаваме повече за това как мозъкът ни реагира от цяла нова област, наречена **невроестетика.** Тя е мост между философското търсене кое намираме за красиво (естетика) и науката за мозъка и нервната система.

Един от водещите нови проекти в тази сфера е на италиански учени от един от най-пълните с изкуство градове в света – Флоренция. Тамошният *Музео Галилей* е начело на един от най-големите проекти за изследване на реакциите към изкуството. От мозъка през ритъма на сърцето до изпотяването на кожата. Това са външни белези, с които измерваме вътрешно вълнение. Кога отделяме кортизол (признак на стрес) или окситоцин (като при прегръдка) при досега с изкуство? Не знам за теб, но ние нямаме търпение да разберем повече!

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/7758-%E2%80%9Ceha-kakvo-se-sluchva-v-mozaka-kato-vidish-neshto-krasivo

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени